

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XVII. De duodecimo effectu excommunicationis, qui est priuatio politicæ
communicationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

De duplici contractu est nonnulla difficultas; An ab excommunicato vitando inuito validus sit, nempe de matrimonio, & testamento? Nam matrimonium celebratum ab excommunicato vitando inualidum esse nonnulli affirmant; ducti ea ratione, quia matrimonium est contractus, quo coniuges se obligant ad mutuam communicationem: at excommunicatus nequit se obligare ad communicandum cum aliis, cum omnis communicatio sit illi interdicta. Ergo. Ceterum omnino tenendum est validè excommunicatum inire matrimonium. Nam esto poterit Ecclesia irritare matrimonium excommunicati, nullibi tamen reperitur factum. Quinimo firmum esse iudicat cap. significasti. De eo qui duxit in matrimonium quam polluerat per adulterium. Et tradit Felin. Rub. de sponsalib. tit. 8. in 12. prius leg. Couarru. in cap. alma mater. p. 1. §. 1. num. 9. Hugolin. de censur. tab. 2. cap. 20. §. 1. et c. mediū. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 9. num. 1. §. Bonac. disp. 2. de censur. quest. 2. pun. 5. num. 1. & alij passim. Etenim excommunicati contrahentes matrimonium obligari possunt ad mutuam cohabitationem ab solute, quod sufficit, ut matrimonium subsistat, tamen si non obligentur ex suppositione, quod excommunicati existant. Præterquam quod excommunicatio non impedit coniugalem conuiuium, ut potè à natura concessum, & maximè necessarium. Quapropter et si excommunicati contrahendo peccent, contractus tamen validus, & firmus est.

De testamento plures Doctores relati à Sayro lib. 2. de excommunicat. cap. 9. num. 1. censent inualidum esse ab excommunicato vitando confectum, sed certè abque vilo fundamento, cum nullibi habeatur irritum. Ex eo autem quod illicite conficiat vocando testes, & cum Notario communicando, inferi nequit irritum esse; sicuti non est irritus quilibet alius contractus illicite celebratus. Præterea omnibus permissum est, testamentum conficere, nisi aliqua lege expressè prohibeantur. Vti habetur §. fin. instit. quibus non est permissum facere testamentum. Leg. si quaramus ff. de testamentis. Leg. 1. Cod. de sacrosanctis Ecclesiis. At excommunicatio non est generaliter interdicta testamenti confectio. Ergo. Atque ita docent Panormit. in cap. ad proponendum. n. 9. de sententia, & re iudicata. Et ibi Felin. col. 2. Couarru. in Rub. de testament. num. 18. Hugolin. de censur. tab. 2. cap. 21. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 9. n. 2. Auila 2. de censur. cap. 6. disp. 6. dub. 6. Cochinch. disp. 14. dub. 13. in fine. Paul. Laym. lib. 1. tract. 5. par. 2. cap. 2. n. 17.

Hinc à fortiori constat excommunicatum vitandum hæredem institui posse. Minus enim requiritur ad capiendum ex testamento; quam ad testamentum conficiendum, cum plurimi incapaces sint testandi, non tamen vt hæredes instituantur, vt constat ex toto tit. instit. quibus non est permissum facere testamentum. Et leg. si quaramus, iuncta Glossa ff. de Testamentis. Et tradit Bald. leg. 1. num. 17. Cod. de hæredib. instit. Hugolin. cap. 2. de censur. cap. 21. §. 1. Sayrus alijs relatis lib. 2. de excommunicat. cap. 9. n. 9. Stephan. Dauila, & Cochinch. loc. cit.

Ab hac regula excipiendi sunt aliqui casus in quibus testamentum factio, tam actiua, quam passiuia criminosis interdicitur. Primo interdicitur hæreticis, hæreticorumque fautoribus. Cap. excommunicamus. §. ordines de hæreticis. Leg. credentes. & leg. Mantichæ; Cod. de hæreticis. Secundo percutientibus, insequentibusve Cardinalem. Cap. felix de penis lib. 6. Tertio interdicitur testamenti factio reis læsæ maiestatis. Leg. quisquis Cod. ad leg. Iuliam maiest. §. fin. Et ane penult. in auctent. de priuileg. dot. hæretic. mulier non potest. Quarto vsurarius manifesti, nisi cautionem præstent iuxta Textum in c. quandoquam de vsuris lib. 6. Ex quibus colligitur extra hos casus testamenti factioem quibuslibet criminosis, & excommunicatis permissam esse.

PUNCTVM XVII.

De duodecimo effectu excommunicationis, qui est priuatio politica communicationis.

- 1 Excommunicatus priuatus est communione ciuili, & politica fidelium.
- 2 Nominè oris qui à intelligitur.
- 3 Quia nominè orate.
- 4 Quia nominè vale.
- 5 Quia nominè communionis & mensa.

Conuenient omnes Doctores excommunicatum priuatum esse communione ciuili, & politica fidelium, siue per modum commercij, siue societatis, siue conuersationis, vt constat ex cap. sicut Apostoli. & cap. excommunicatos 1. q. 3. cap. ad mensam. Cap. si quis laicus 2. q. 1. & cap. illud de Clerico excommunic. mini. Cap. nuper. Cap. si aliquando. Cap. penult. de sententia excommunicat. & alijs Textibus, quos con-

gerit Nauarr. cap. 27. num. 17. Couarru. cap. alma 1. p. §. 1. Suar. disputat. 1. §. sect. 1. Actiones verb. huius ciuiliis, & politica communicationis hoc verù Doctores frequenter comprehendunt.

Os, orate, vale, communiō, mensa negetur.

Nominè oris intelligitur osculum pacis, & inde Doctores extendunt ad complexus, ad munerum missionem, & receptionem, & generaliter ad quodlibet beneuolentiæ signum, vt videre est in Hugolino de censur. tab. 2. cap. 23. §. 1. Henric. lib. 13. cap. 7. Sayr. lib. 2. de excommunicat. cap. 13. num. 2. Sed specialiter nominè oris intelligitur prohibita locutio cum excommunicato, siue palam, siue secretò. Cap. cum excommunicato 11. quasi. 4. Quod aded Doctores Hugolin. dicto cap. 23. §. 1. num. 23. Caiet. verbo communiō. seu participatiō. Syluest. verbo Excommunicatiō 5. num. 2. exagitant, vt affirmet excommunicato salutari non esse respondendum. Sed rectius Sayrus dicto cap. 13. num. 2. censet responderi posse, te Deus illuminet: hæc enim non est tam locutio cum excommunicato, quam cum Deo, ad quem illa peritio dirigitur. At cum locutio non solum verbis, sed literis, & scripto fiat. Cap. ubi periculum. §. de electione in 6. prohibita est quælibet litterarum missio, & receptio, sicuti docet Glossam cap. constitutionem, verbo participatiōes de sententia excommunicat. in 6. Couarru. plures referens cap. alma 1. part. §. 2. num. 1. Item locutio signis, & nubiis, quia est vera locutio, cum sit vera mentis manifestatio, vti notauit Hugolin. supra §. 1. num. 9. Neque excusari potes etiam si per interuentum cum excommunicato loquaris; quia verè cum illo communicare censendus es, vt colligitur ex dicto cap. constitutionem. Et tradit Glossa ibi. Couarru. Hugolin. Sayrus loc. alleg.

Nominè orare prohibita censetur quælibet participatiō cum excommunicato, tum in Sacramentis, tum in sacrificio Missæ, tum in officiis Diuinis, tum in alijs precibus, & orationibus iuxta ea quæ latius diximus de primo excommunicationis effectu.

Nominè vale prohibetur quælibet honorifica salutatio, ut potè quæ excommunicatus indignus est. Quæ prohibitiō habetur cap. excommunicatos 11. quasi. 3. & cap. omni qui 2. q. 1. habetque fundamentum in verbis Ioannis Euangelistæ 2. epist. cap. 1. ibi. Neque aue ei dixeritis. Non est autem censenda salutatio, si dicas. Deus te illuminet, Deus te conuertat; quia his verbis non excommunicatum honoras, sed eius statum exprobras, & arguis, & à Deo conuersionem postulas, sicuti diximus supra; & tradit Sotus in 4. disp. 22. quasi. 1. art. 3. concl. 2. Nauarr. cap. 27. num. 20. Henric. lib. 13. cap. 7. num. 3. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 13. num. 6. Galpar Hurtado disp. 9. de excommunicat. difficult. 1. num. 4. & deducitur ex cap. responso de sententia excommunicat. Sed an prohibeatur salutatio, quæ non animo salutandi fit, sed ne urbanus videaris. V. g. allargere excommunicato, caput aperire, locum concedere, Doctores non conueniunt. Nam S. Iu. verbo Excommunicatiō 5. num. 3. Nauarr. cap. 27. num. 20. Suar. disp. 1. §. sect. 1. num. 3. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 3. num. 16. Galpar Hurtado disp. 9. de excommunicat. difficult. 1. num. 3. Bonac. disp. 1. de censur. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 14. Valq. de excommunicat. dub. 8. num. 5. & alij negant licere; quia illa est vera salutatio exterior, in quam prohibitio cadit, tamen si procedat ex animo non salutandi, quem animus lex non spectat. Ceterum est hoc tenendum sit, & consulendum, vt securius, & probabilius, ar. probabilitate non careat posse prædicta signa exhibere abque vilo peccato, & absque excommunicationis incurfu. Sicuti docet summa Altensis, 1. p. lib. 7. tit. 1. q. 20. S. Anronin. 3. p. tit. 1. c. 2. Angel. verbo excommunicatiō 8. n. 4. Ioann. Maior. in 4. d. 18. q. 2. in princ. Sayrus lib. 2. de excommunicat. c. 13. num. 7. Sotus in 4. disp. 22. q. 1. art. 4. Graffis lib. 4. casuum conscientie. cap. 12. num. 5. Stephan. Dauila. p. de censur. cap. 6. disp. 9. dub. 1. Quia ea salutatio consuetudine videtur introducta non voluntaria, sed vt necessaria; non quidem vt excommunicatum honores, sed ne illum inhonores, aut contemnas. Quod à fortiori procedit excommunicato te prius salutante; quia tunc resalutatio videtur debita ob priorem excommunicati salutationem. Sic Henric. lib. 13. cap. 7. in complur. O. Filliuc. tract. 13. cap. 5. q. 3. num. 84.

Nominè communionis, & mensa significatur; & prohibetur quælibet societas, & communicatio in negotijs peragendis, in habitatione, in conuiuiu, in itinere, in mensa, & similibus. Debet autem participatiō esse formalis; id est per modum vnius, secus si casu in eadem domo, itinere, vel mensa incidas. Sicuti aduertit Suar. disp. 1. §. sect. 1. num. 6. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 13. n. 8. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. num. 16. Galpar Hurtado disp. 9. de excommunicat. difficult. 1. numero 6. Bonac. disputat. 2. de censur. quest. 2. pun. 6. num. 6.